

قانون معادن

فصل اول: تعاریف و کلیات

ماده ۱ - تعریف واژه های بکار رفته در این قانون به شرح زیر است :

الف - ماده معدنی (کانی): هر ماده یا ترکیب طبیعی که به صورت جامد یا گاز یا مایع و یا مملول در آب در اثر تمولات زمین شناسی به وجود آمده است .

ب - کانه : مواد معدنی یا کانیهای موجود در کانسار که دارای ارزش اقتصادی است .

پ - ذفیره معدنی (کانسار): تمرکز و یا انباشت طبیعی یک یا چند ماده معدنی در زیر یا روی زمین و یا مملول در آب می باشد .

ت - معدن : ذفیره معدنی است که بهره برداری از آن مقرون به صرفه باشد .

ث - اکتشاف : تمسس اداری به منظور یافتن کانسار است که شامل عملیاتی از جمله موارد زیر می باشد :

۱- آتاریابی و نمونه برداری و آزمایشات کمی و کیفی .

۲- بررسیهای زمین شناسی، ژئوفیزیکی و ژئوشیمیایی مانند آنها و انجام اموری که برای این گونه بررسی ها لازم باشد.

۳- حفاری روباز و زیرزمینی .

۴- تعیین شکل و کیفیت و کمیت ذفیره معدنی، و تهیه نقشه های مربوطه.

ج - پروانه اکتشاف : مجوزی است که برای انجام عملیات اکتشافی مواد معدنی در محدوده مشخص از طرف وزارت معادن و فلزات صادر می شود .

ج - گواهی کشف : تأییدیه ای که توسط وزارت معادن و فلزات پس از اتمام عملیات اکتشافی و کشف کانه به نام دارنده پروانه اکتشاف صادر می شود .

ع - بهره برداری: مجموعه عملیاتی است که به منظور استخراج و کانه آرایی و به دست آوردن مواد معدنی قابل فروش انجام می گیرد .

ف - بهره بردار : شخص حقیقی یا حقوقی اعم از دولتی، تعاونی و خصوصی است که دارای پروانه بهره برداری از وزارت معادن و فلزات باشد .

د - استخراج : مجموعه عملیاتی است که به منظور جدا کردن کانه از کانسار و انتقال آن به محل انباشت مواد انجام می گیرد .

ذ - اجازه برداشت: مجوزی است که از طرف وزارت معادن و فلزات برای تأمین مصالح ساختمانی مورد نیاز طرح های عمرانی و برداشت واریزه ها و ذفایر محدود و جزئی و نیز عملیات آزمایشگاهی صادر می شود .

ر - حقوق دولتی : عبارت است از درآمد دولت ناشی از استخراج، بهره برداری و برداشت هر واحد از ماده یا مواد معدنی .

ز - کانه آرایی: عبارت است از کلیه عملیات فیزیکی، شیمیایی و یا فیزیکی و شیمیایی که به منظور جدا کردن قسمتی از مواد باطله از کانه و یا تفکیک کانه ها از یکدیگر انجام می گیرد .

ژ - فرآوری : شامل کلیه عملیاتی است که بر روی مواد خام معدنی یا کانه آرایی شده آنها و در نتیجه موجب تولید مواد اولیه صنعتی می شود .

س - محل انباشت مواد: محلی است خارج از کارگاههای استخراج و تونلها و چاهها که مواد مستخرجه در آنها انباشته می شود .

ش - مواد باطله : عبارت است از موادی که در نتیجه استخراج یا کانه آرایی از کانه جدا می گردد .

ص - شن و ماسه معمولی : شن و ماسه ای که حاوی کانی های با ارزش نبوده و یا تفکیک آنها مقرون به صرفه نباشد و عمدتاً در کارهای ساختمانی، راهسازی، بتن ریزی و نظایر آن استفاده می گردد .

ض - خاک رس معمولی : فاکس است که برای ساختن فشت و آجر معمولی (غیرنسوز) به کار می رود و نیز در عملیات ساختمانی و راهسازی و کشاورزی از آن استفاده می شود .

با - فاک صنعتی : فاکس است که به علت داشتن فواص فیزیکی و شیمیایی خاص مصارف صنعتی مختلف دارد .

ب - سنگ لاشه و ساختمانی : سنگهای مختلف موجود در طبیعت که حاوی کانه قابل تفکیک در شرایط کنونی نبوده و عمل آوری آن رایج و معمول و یا مقرون به صرفه نباشد و بنا به تشخیص وزارت معادن و فلزات سنگ تزئینی نیست و عموماً در پی دیوارچینی ساختمان ها، راه سازی و دیواره سازی و امور نظیر آن به کار می رود .

ج - سنگ تزئینی : سنگهای متبلور و غیرمتبلور رسوبی، آذرین و دگرگونی که حاوی کانه قابل تفکیک در شرایط کنونی نبوده و عمل آوری آنها نظیر برش و میقل رایج و مقرون به صرفه باشد از قبیل مرمر، شبه مرمر (مرمریت) (تراورتن، گرانیت و امثالهم) .

ج - پروانه بهره برداری : مجوزی است که توسط وزارت معادن و فلزات برای بهره برداری از معادن در محدوده ای که مشخص شده است، صادر می گردد .

ف - طرح بهره برداری: طریقی است که در آن جزئیات برنامه های اجرایی برای بهره برداری از معدن و زمان بندی اجرای عملیات و سایر اطلاعات براساس شناسنامه معدن در نمونه فرمهای ویژه وزارت معادن و فلزات، توسط عاملین بهره برداری درج می گردد .

ق - معادن بلاعارضه: به معدنی اطلاق می شود که فاقد بهره بردار بوده و یا واگذاری آن از نظر این قانون منعی نداشته باشد .

ماده ۲- در اجرای اصول چهل و چهارم و چهل و پنجم قانون اساسی مسئولیت اعمال ماکمیت دولت بر معادن کشور و حفظ ذخایر معدنی و نیز صدور اجازه انبساط فعالیت‌های معدنی مقرر در این قانون و نظارت بر امور مزبور و فراهم آوردن موهبتات توسعه فعالیت‌های معدنی، دستیابی به ارزش افزوده مواد خام معدنی، توسعه صادرات مواد معدنی با ارزش افزوده، ایجاد اشتغال در این بخش و نیز افزایش سهم بخش معدن در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور به عهده وزارت معادن و فلزات می‌باشد. اعمال ماکمیت مذکور در این ماده می‌تواند مانع اعمال مالکیت اشخاص حقیقی و مقوقی در محدوده مقررات باشد.

ماده ۳- مواد معدنی به شرح زیر طبقه بندی می‌شوند :

الف - مواد معدنی طبقه یک عبارت هستند از:

سنگ آهن، سنگ گچ، شن و ماسه معمولی، فاک رس معمولی، صدف دریایی، پوکه معدنی، نمک آب و سنگی. مارن، سنگ لاشه ساختمانی و نظایر آنها.

ب - مواد معدنی طبقه دو عبارت هستند از :

۱- آهن، طلا، کرم، قلع، میوه، سرب، روی، مس، تیتان، آنتیموان، مولیبدان، کبالت، تنگستن، کادمیوم و سایر فلزات.

۲- نیتراتها، فسفاتها، براتها، نمکهای قلیایی، سولفاتها، کربناتها، کلورورها (به استثنای مواد یاد شده در طبقه یک) و نظایر آنها.

۳- میکا، گرافیت، تالک، کانولن، نسوزها، فلدسپات، سنگ و ماسه سیلیسی، پرلیت، دیاتومیت، زئولیت، بوکسیت، فاک سرخ، فاک زرد، فاکهای صنعتی و نظایر آنها.

۴- سنگهای قیمتی و نیمه قیمتی مانند الماس، زمرد، یاقوت، یشم، فیروزه، انواع عقیق و امثال آنها.

۵- انواع سنگهای تزئینی و نما.

۶- انواع زغال سنگها و شیلهای غیرنفتی.

۷- واد معدنی قابل استصصال از آبها و نیز گازهای معدنی به استثنای گازهای هیدروکربوری.

ج - مواد معدنی طبقه سه عبارت هستند از:

کلیه هیدروکربورها به استثنای زغال سنگ مانند: نفت خام، گاز طبیعی، قیر پلمه سنگهای نفتی، سنگ آسفالت طبیعی و ماسه‌های آغشته به نفت و امثال آنها. قیر، پلمه سنگهای نفتی و سنگ آسفالت طبیعی در صورتی که مورد عمل وزارت نفت، شرکتها و واحدهای تابعه و وابسته به آن وزارت نباشد جزء معادن طبقه دو محسوب می‌گردد.

د - مواد معدنی طبقه چهار عبارت هستند از:

کلیه مواد پرتوزا اعم از اولیه و ثانویه، تبصره - طبقه آن دسته از مواد معدنی مرتبط با محدوده طبقات یک و دو که در طبقه بندی فوق مشخص نشده یا مورد تردید باشد و نیز طبقه موادی شامل چند ماده از یک طبقه و موادی از طبقه دیگر، بر مبنای نوع، اهمیت و ارزش این مواد توسط وزارت معادن و فلزات تعیین می‌شود.

ماده ۴ - امور مربوط به مواد معدنی طبقات یک و دو به استثنای شن و ماسه معمولی و فاک رس معمولی در پاره‌بوی مقررات این قانون در محیط وظایف وزارت معادن و فلزات می‌باشد.

تبصره - تشخیص معمولی بودن شن و ماسه و فاک رس با وزارت معادن و فلزات است.

مصل دوم : اکتشاف

ماده ۵- اکتشاف ذخایر معدنی توسط بخش های دولتی تعاونی و فصولی اعم از اشخاص حقیقی و مقوقی انجام می‌شود؛ وزارت معادن و فلزات ۴ نیز مکلف است راسا یا توسط سازمانها و شرکتها و واحدهای تابعه و یا استفاده از خدمات اشخاص حقیقی و مقوقی تربط وایم صلاحیت نسبت به اکتشاف و شناسایی ذخایر معدنی کشور اقدام نماید.

ماده ۶- اکتشاف ذخایر معدنی منوط به صدور پروانه اکتشاف توسط وزارت معادن و فلزات است؛ چگونگی امض پروانه، ضوابط اکتشاف، مدت اعتبار پروانه، انتقال مقوق متعلق به آن پروانه و نیز سایر موارد ضروری مربوط برابر مفاد این قانون در آیین نامه اجرایی تعیین خواهد شد.

تبصره- اکتشاف مین بهره برداری نیاز به صدور پروانه اکتشاف ندارد لیکن در صورت کشف ذخیره یا ماده معدنی جدید گواهی کشف دارنده پروانه بهره برداری به ترتیب با رعایت مفاد این قانون اصلاح یا گواهی جدید صادر خواهد شد.

ماده ۷- وزارت معادن و فلزات مکلف است پس از رسیدگی و تایید عملیات اکتشافی نسبت به صدور گواهی کشف بنام دارنده پروانه اکتشاف اقدام نماید. در این گواهی نوع یا انواع ماده معدنی کشف شده، کمیت، کیفیت، حدود مسامت و هزینه عملیات اکتشافی باید ذکر شود. گواهی مزبور با تایید وزارت معادن و فلزات طرف یکسال از تاریخ صدور قابل انتقال به اشخاص ثالث خواهد بود.

تبصره ۱- چگونگی امرای ماده فوق به فصول در صورت عدم تایید عملیات اکتشافی در آیین نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.

تبصره ۲- در صورت عدم دستیابی به گانه پس از انجام عملیات اکتشافی متی برای دارنده پروانه اکتشاف ایجاد نمی شود.

ماده ۸- دارندگان گواهی کشف می توانند حداکثر ظرف یک سال پس از صدور گواهی کشف درخواست فود را برای افذ پروانه بهره برداری معدن کشف شده تسلیم وزارت معادن و فلزات نمایند عدم تسلیم درخواست مزبور در مهلت مقرر موجب سلب حق اولویت یاد شده از آنان خواهد شد.

تبصره- در صورت عدم تسلیم به موقع درخواست یاد شده هزینه های اکتشافی مندرج در گواهی کشف توسط بهره بردار ذخیره معدنی مکشوفه به دارنده گواهی مذکور به ترتیبی که در آیین نامه اجرایی این قانون مشخص خواهد شد پرداخت می گردد.

فصل سوم بهره برداری

ماده ۹- بهره برداری از ذخایر معدنی، مستلزم افذ پروانه بهره برداری از وزارت معادن و فلزات است. این پروانه براساس شناسنامه معدن و طرح بهره برداری مصوب وزارت مذکور صادر خواهد شد .

ماده ۱۰ - عاملین بهره برداری از ذخایر معدنی عبارتند از :

الف - اشخاص حقیقی و حقوقی زیر با تشخیص و اجازه مستقیم وزارت معادن و فلزات

۱- دارندگان گواهی کشف، در مهلت مقرر در ماده (۸)

۲- وامدهای تولید کننده مواد معدنی فرآوری شده با ارزش افزوده تر تا مرحله تولید مواد اولیه صنعتی، از معادن بلامعارض تا زمانی که به تولید ادامه می دهند .

۳- وامدهای صنعتی مصرف کننده مواد معدنی از معادن بلامعارض، تا زمانی که به تولید ادامه می دهند .

۴ - متقاضیان بهره برداری که متقاض معدن یا زمین شناسی بوده و یا بین آنها مذاقل یک نفر از متفحصین مذکور وجود داشته باشد، از معادن بلامعارض تا زمانی که ترکیب فوق را دارا باشد .

ب - وامدها یا شرکتهای تابعه و وابسته به وزارت معادن و فلزات بنا به ضرورت وامدها و شرکتهای مذکور می توانند با استفاده از خدمات اشخاص حقیقی و حقوقی صلاحیتدار و یا با مشارکت آنها از ذخایر معدنی بهره برداری کنند .

ج - شرکتهای تعاونی معدنی متشکل از کارکنان معدن .

تبصره ۱ - در صورتی که متقاضیان بهره برداری متعدد باشند و یا متقاضیان در عداد بندهای فوق نباشند، مقررات مربوط به بخش معاملات دولتی قانون معاسبات عمومی ملاک عمل می باشد .

تبصره ۲ - شناسنامه هر معدن در بردارنده مشخصات معدن، کمیت و کیفیت ذخیره معدنی، ارزیابی فنی و اقتصادی شامل نرخ بازگشت داخلی سرمایه، الزامات اجرایی عملیات معدنی، استخراج بهینه ذخیره مزبور و رعایت اصول ایمنی و حفاظت فنی و سایر موارد ضروری است. ذخیره معدنی قطعی مندرج در شناسنامه توسط وزارت معادن و فلزات تضمین خواهد شد و به عنوان وثیقه قابل قبول می باشد .

تبصره ۳ - پروانه بهره برداری سندی است رسمی، لازم الاجراء، حاوی مدت بهره برداری براساس شناسنامه معدن و طرح بهره برداری مصوب، قابل تمدید، قابل معامله و انتقال به اشخاص ثالث که متضمن حق انتفاع دارنده پروانه از ذخیره معدنی و نیز در بردارنده تصدات وی در امرای مفاد آن می باشد. مدت هر دوره بهره برداری با توجه به موارد فوق و ذخیره موجود تا حداکثر ۲۵ سال با حق اولویت تمدید برای دارنده پروانه تعیین می شود .

ماده ۱۱ - وزارت معادن و فلزات مکلف است در صدور پروانه اکتشاف و بهره برداری از معادن به فائوده های شهدا و جانبازان و ایثارگران و شرکتهای تعاونی و سهامی افراد واجد شرایط مملی، با رعایت مفاد این قانون اولویت دهد .

ماده ۱۲- معادن بزرگ با توجه به میزان ذخیره، عیار، میزان استخراج، ارزش ماده معدنی، میزان سرمایه گذاری، موقعیت جغرافیایی و ملاحظات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی به پیشنهاد وزارت معادن و فلزات و تصویب هیات وزیران تشخیص داده می شود و نمونه بهره برداری آن توسط هیات دولت تعیین می گردد .

ماده ۱۳ - وزارت معادن و فلزات می تواند برای تأمین مصالح ساختمانی مورد نیاز طرحهای عمرانی و نیز برداشت واریزه ها و ذفایر معدود کشف شده یا در صورت لزوم برداشت مزئی از یک ذخیره معدنی و همچنین برای عملیات آزمایشگاهی با تشخیص فود اجازه برداشت معدود صادر نماید .

ماده ۱۴- دارنده پروانه بهره برداری، باید درصدی از بهای ماده معدنی سر معدن مندرج در پروانه را به نرخ روز، به عنوان حقوق دولتی، سالانه به وزارت معادن و فلزات پرداخت نماید. وزارت مزبور می تواند در صورت لزوم معادل بهای آن، ماده معدنی از بهره برداری افذ کند. چگونگی امرای این ماده و نیز ضوابط تعیین درصد یاد شده با توجه به عوامل مؤثر در آن از جمله محل و موقعیت معدن، وضعیت ذخیره معدنی، روش استخراج، تصدات و سود ترمیمی بهره بردار در آیین نامه اجرایی این قانون مشخص خواهد شد. بدیهی است کلیه در آمدهای حاصل از امرای این ماده به مساب فزانه منظور خواهد شد .

تبصره ۱ - مبنای قیمت پایه ماده معدنی معادنی که از طریق اعمال قانون معاسبات عمومی کشور واگذار می شوند، میانگین حقوق دولتی معادن مشابه مجاور آنها خواهد بود .

تبصره ۲ - حقوق دولتی برای دارندگان اجازه برداشت، میانگین حقوق دولتی معادن مجاور محل برداشت خواهد بود. بررسیهای آزمایشگاهی و کاربردی تا میزان یک تن از پرداخت حقوق مزبور معاف خواهد بود .

تیمبره ۳ - مآخذ در آمد موضوع قسمت افیر بند «الف» تبصره (۶۶) قانون بودجه سال ۱۳۶۳، درصد تعیین شده در ماده فوق فواهد بود .

ماده ۱۵ - مواد باطله حاصل از عملیات استخراج و بهره‌برداری از معادن در صورت عدم استفاده بهره بردار از آن پس از انقضای مدت ذکر شده در پروانه یا اجازه برداشت متعلق به دولت بوده و به طریق که وزارت معادن و فلزات صلاح بداند استفاده فواهد شد .

ماده ۱۶- وزارت معادن و فلزات موظف است به منظور تشویق سرمایه‌گذاری برای تولید مواد معدنی فرآوری شده، وام‌های مربوطه را زیرپوشش نظارتی و حمایتی و هدایتی خود قرار داده و از سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی در این امور حمایت نماید و در این باره ملاحظات امکان سنجی و تهیه طرحهای تیپ انجام دهد .

چگونگی آن در آیین نامه اجرایی مشخص فواهد شد .

ماده ۱۷ - دولت موظف است به منظور توسعه فرآوری و صادرات مواد معدنی با ارزش افزوده بیشتر و نیز گسترش فعالیت‌های اکتشافی و بهره‌برداری، پیشنهاد وزارت معادن و فلزات در رابطه با فط مش‌های تولیدی، بازرگانی، مالی و پولی مرتبط را مورد بررسی قرار داده، در صورت تصویب برنامه‌های توسعه منظور نماید و برای تمقق آن در لوابج بودجه سالانه کشور پیش‌بینی لازم را به عمل آورد .

تیمبره - وزارت معادن و فلزات مکلف است گسترش فرآوری مواد معدنی و صادرات آن را در اولویت برنامه های اجرایی خود قرار دهد .

فصل چهارم : مقررات عمومی

ماده ۱۸ - وزارت معادن و فلزات مکلف است وضع بهره برداران فعلی را به تدریج پیش از انقضای اعتبار مجوزهای صادره، با این قانون تطبیق داده در صورت انجام تعهدات مربوطه، برای آنان پروانه بهره برداری جدید صادر نماید. در هر مال اقدامات یاد شده نباید به هیچ وجه به حقوق مکتسبه بهره‌برداران لطمه‌ای وارد سازد .

ماده ۱۹- هر کس بدون افذ پروانه اکتشاف یا بهره برداری و یا اجازه برداشت اقدام به مفاریه‌های اکتشافی، استخراج، برداشت و بهره‌برداری مواد معدنی نماید، متصرف در امفوال عمومی و دولتی محسوب می‌شود و با او برابر قوانین و مقررات مربوط رفتار فواهد شد . در این موارد مأموران انتظامی موظفند مسب درفواست وزارت معادن و فلزات بلافاصله از اینگونه عملیات جلوگیری و متهم یا متهمان را برای صدور حکم به مراجع قضائی معرفی نمایند. وزارت معادن و فلزات مکلف است ضمن انجام اقدامات لازم، به موقع درخواست ضرر و زیان ناشی از جرم را به مرجع قضائی مربوط تسلیم نماید .

ماده ۲۰ - وزارت معادن و فلزات به دارندگان پروانه بهره‌برداری و اجازه برداشت که به تعهدات خود عمل ننمایند و یا قادر به انجام آن نباشند با تعیین مهلتی متناسب افطرا فواهد نمود تا تعهد خود را ایفا نمایند. در صورتی که در انقضای مهلت مقرر اقدامی از سوی متعهد صورت نگیرد و یا اقدام انجام شده به طور کلی کافی نباشد، ملزم به پرداخت ففسارات ناشی از عدم انجام تعهدات مربوط فواهد شد و یا در نهایت فاقد صلاحیت برای ادامه عملیات مربوط شناخته می‌شود. انجام این عمل در اعتبار پروانه بهره برداری و یا حقوق اشخاص ثالث تأثیری نفاهد داشت .

تیمبره - وزارت معادن و فلزات موظف است شرایط مربوط به چگونگی میران ففسارات ناشی از عدم انجام تعهدات موضوع این ماده را در پروانه بهره‌برداری و اجازه برداشت درج نماید .

ماده ۲۱- بهره بردار و دارنده اجازه برداشت قبلی موظف است اموال و تمهیزات مربوط به معدن را که انتزاع آن به تمشیف کارشناسی وزارت معادن و فلزات موجب وارد آمدن لطمه و ففسارت به معدن می‌شود به نرف تعیین شده براساس ارزیابی کارشناس رسمی دادگستری به قیمت روز به بهره‌بردار جدید واگذار نماید. در صورت عدم واگذاری اموال و تمهیزات مربوط به معدن برابر شرایط یاد شده مسئول میران ففسارت وارده فواهد بود .

ماده ۲۲ - چنانچه امرای عملیات معدنی در محدوده املاک دایر یا مسبوق به امیاء، اشخاص واقع و نیاز به تصرف این املاک باشد، ممری عملیات پس از تأیید وزیر معادن و فلزات مکلف است اجازه یا بها، آن را بدون مماسبه ذفایر معدنی واقع در آن، برابر نظر کارشناسی رسمی دادگستری به قیمت روز به صاحب ملک بپردازد و در صورت امتناع وی از دریافت آن، در صندوق سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تودیع نماید که در این حالت زمینه انجام عملیات معدنی توسط وزارت معادن و فلزات با هماهنگی دستگاههای مسئول فراهم فواهد شد. تمشیف دایر یا مسبوق به امیاء، بودن املاک و وضع مالکیت مالک یا مالکین به عهده مراجعه مربوطه می‌باشد .

تبصره ۱ - در صورتی که برای ادامه عملیات اکتشاف یا بهره‌برداری و استخراج معادن واقع در فارغ از املاک یاد شده نیاز به مفر کانال یا تونل زیرزمینی باشد که در عمق عرفی املاک مزبور قرار گیرد، مشفوم ماده فوق بوده، در غیر این صورت تابع ملک نفاهد بود. تمشیف عمق عرفی موضوع این تبصره با توجه به نوع کاربری اراضی منطقه عملیات معدنی به عهده کارشناس رسمی دادگستری می‌باشد .

تبصره ۲ - مالک یا مالکین املاک فوق الذکر یا قائم مقام قانونی آنها در افذ پروانه اکتشاف ذفایر سنگ لاشه ساختمانی و سنگهای تزئینی و نما واقع در عمق عرفی املاک دایر یا مسبوق به امیاء، خود که به ترتیب مقرر در قسمت افیر تبصره فوق تعیین می‌شود، مشروط به تسلیم درخواست به وزارت معادن و فلزات، قبل از صدور پروانه اکتشاف برای سایرین، نسبت به آنها مق تقدم فواهند داشت که در این صورت مواد مکشوفه تا عمق عرفی تبع ملک متعلق به آنان بوده، ضمن مصافیت از پرداختت حقوق دولتی، براساس مفاد ماده (۱۰) و بند «ا» شق «الف» ماده مذکور با آنها رفتار فواهد شد .

تبصره ۳ - مأموران انتظامی مکلفند در صورت ممانعت مالک از امرای عملیات معدنی موضوع این ماده، بلافاصله به درخواست وزارت معادن و فلزات طبق مقررات موضوعه رفج ممانعت و مزاممت نمایند .

ماده ۲۳ - هرگونه اقدام در محدوده بهره‌برداری و برداشت مواد معدنی، توسط دستگاههای اجرایی اعم از وزارتخانه‌ها، شرکتها و سازمانهای دولتی و مؤسسات عمومی غیرانتفاعی و نهادهای انقلابی و وامدهای تابعه آنها مؤکول به کسب مجوز از وزارت معادن و فلزات می‌باشد .

ماده ۲۴ - مهت تسریع در امر اکتشاف و بهره‌برداری از معادن، دستگاههای اجرایی مربوط مکلفند مکاتر طرف چهار ماه نسبت به استعلام وزارت معادن و فلزات در مورد ممریمه قانونی مربوط به آنها و مناطق موضوع بند «الف» ماده (۱۳) قانون مفاضت و بهساری محیط زیست مصوب ۱۳۵۳ و اصلاحیه‌های تصویب شده آن و رعایت قانون مفاضت و بهره‌برداری از منگله‌ها و مراتع کشور مصوب سال ۱۳۴۶ و اصلاحیه‌های بعدی آن و نیز قانون مفظ کاربری اراضی زراعی و باغها مصوب سال ۱۳۷۴ هنگام صدور پروانه اکتشاف و بهره‌برداری اعلام نظر نمایند. عدج اعلام نظر در مهلت مقرر به منزله موافقت دستگاههای مزبور برای امرای عملیات فوق تلقی می‌شود .

ماده ۲۵ - پنانپه ممدوده عملیات معدنی در منابع ملی و طبیعی واقع باشد، مطابق تبصره (۱۴) ماده (۳) قانون مفاظت و بهره‌برداری از مینگله و مراتع کشور مصوب ۱۳۴۶ و اصلاحیه‌های تصویب شده آن اقدام، لیکن به جای بهره مالکانه و حق الارض مندرج در تبصره یاد شده به مأخذ سه درصد (۳٪) حقوق دولتی موضوع ماده (۱۴) این قانون و تبصره‌های (۱) و (۲) آن به منظور بازسازی مناطق عملیات معدنی، علاوه بر حقوق دولتی مذکور توسط وزارت معادن و فلزات از بهره‌برداران و دارندگان اجازه برداشت دریافت و به مساب مربوطه واریز می‌شود .

ماده ۲۶ - ممدوده‌های مربوط به استخراج و انباشت و بهره‌برداری مواد معدنی و دفع مواد زائد معادن واقع در منابع ملی که مسامت این ممدوده‌ها در مجوز صادره قید می‌شود، عرصه عملیاتی معدن مربوط بوده و تا پایان عمر معدن به صورت اموال عمومی در اختیار وزارت معادن و فلزات فواهد بود و هرگونه عملیات خارج از موارد مندرج در مجوزهایی که صادر می‌شود به منزله تصرف در اموال عمومی محسوب می‌شود .

ماده ۲۷ - وزارت معادن و فلزات موظف است به منظور استفاده مطلوب از فدمات متخصصان معدن و زمین‌شناسی و امور مربوط به آن، این گروه را در قالب دفاتر فنی مهندسی ساماندهی کند. دولت موظف است لایحه نظام مهندسی معدن و زمین‌شناسی را تدوین نموده و ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون به مجلس ارائه نماید .

ماده ۲۸ - دستگاه‌های اجرایی مکلفند با توجه به موقعیت جغرافیایی معادن و لزوم توسعه بخش معدن، مناطق ممل و قوع معادن را میز و اولویت اجرایی طرحها و برنامه‌های توسعه‌ای و اعمال نرغ‌های تصرفه‌ای - ترمیمی فود قرار دهند .

ماده ۲۹ - به منظور ایجاد ثبات در محاسبات اقتصادی تولید مواد معدنی، مقرراتی که منیر به تممیل هزینه غیرمترتب و سربار برای تولید مواد مذکور می‌شود از تاریخ تصویب این قانون کان لم یکن تلقی می‌گردد .

ماده ۳۰ - مطالعات وزارت معادن و فلزات از اشخاص، اعم از محقی یا مقوقی یا مقوقی بابت مقوق دولتی، سه درصد بازسازی و میران فساتر ناشی از عدم انبساط تعهدات، به ترتیب موضوع ماده (۱۴) و تبصره‌های (۱) و (۲) آن و مواد (۲۰) و (۲۵) این قانون، در مکم مطالعات مستند به اسناد لایح الاجراء بوده و براساس ماده (۴۸) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۱ مجلس شورای اسلامی بر طبق مقررات اجرایی مالیاتهای مستقیم قابل وصول فواهد بود. ضرر و زیان ناشی از دیرکرد براساس جدولی فواهد بود که به همراه آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزارت معادن و فلزات تهیه و به تصویب هیأت وزیران فواهد رسید .

ماده ۳۱ - به منظور تمقق توسعه پایدار در بخش معدن، دولت موظف است صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی را جهت تأمین تمام یا قسمتی از فساتر احتمالی ناشی از عدم کشف کانه و سرمایه‌گذاریهای مومود، طبق اساسنامه‌ای که به تصویب هیأت وزیران فواهد رسید در وزارت معادن و فلزات تأسیس نماید و همه ساله در صورت لزوم اعتبار مورد نیاز سهم دولت را با توجه به سیاستهای تولیدی در لوایح بودجه سالانه پیشنهاد نماید .

ماده ۳۲ - وزارت معادن و فلزات مجاز است در امرای بند «۱۴» ماده (۱) قانون تأسیس وزارت مزبور مصوب سال ۱۳۶۳ مجلس شورای اسلامی به منظور تسریع در تمقق امر اکتشاف و شناسایی کانسارها و ضرورتاً سایر عملیات معدنی، شرکتهای عملیاتی که اساسنامه آنها به تصویب هیأت وزیران فواهد رسید، تأسیس نماید .

ماده ۳۳ - کارکنان رسمی دولت در وزارت معادن و فلزات و شرکتهای و سازمانهای تابعه دولتی در زمان اشتغال و تا یک سال بعد از قطع اشتغال نمی‌توانند به طور مستقیم یا غیرمستقیم در معاملات و امتیازات موضوع این قانون ذی سهم و یا ذینفع باشند. در صورت تغلف به انفصال ابد از فدمات دولتی و ممرومیت از ۵ تا ۱۰ سال از هرگونه عقد قرارداد معدنی و امد هرگونه مجوز عملیات معدنی محکوم می‌گردند .

ماده ۳۴ - وزارت معادن و فلزات مکلف است در کلیه معادن کشور برای جلوگیری از تفریب و تضییع ذخایر معدنی و امرای تعهدات اکتشاف کنندگان و بهره‌برداران و رعایت اصول ایمنی و مفاظتی کارکنان معادن طبق آیین‌نامه اجرایی این قانون نظارت کامل بنماید .

ماده ۳۵ - آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزارت معادن و فلزات با هماهنگی سایر وزارتخانه‌ها، سازمانها و ارگانهای ذیربط در مدت سه ماه تهیه و به تصویب هیأت وزیران فواهد رسید .

ماده ۳۶ - از تاریخ تصویب این قانون، قانون معادن و اصلاحات بعدی آن و نیز سایر قوانین و مقررات مربوط در قسمت مغایر لغو می‌گردد .

قانون فوق مشتمل بر سی و شش ماده و هفده تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیست و هفتم اردیبهشت ماه یکهار و سیصد و هفتاد و هفت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۷/۳/۲۳ با اصلاحاتی به تأیید مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است .

قانون اصلاح قانون معادن

ماده ۱- ماده (۱) قانون معادن مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۷ و اصلاحات بعدی آن که به افتتار قانون نامیده می‌شود به شرع زیر اصلاح می‌گردد :

ماده ۱- تعریف واژه‌های به‌کار رفته در این قانون به‌شرع زیر است :

الف - ماده معدنی (کانه): هر ماده یا ترکیب طبیعی که به‌صورت جامد یا گاز یا مایع و یا مملول در آب در اثر تمولات زمین‌شناسی به‌وجود آمده باشد .

ب - معدن: به محدوده‌ای اطلاق می‌شود که شامل ذفیره معدنی است .

پ - منبع معدنی: تمرکز یا انباشت طبیعی یک یا چند ماده معدنی در زیر یا روی زمین و یا مملول در آب است .

ت - عملیات معدنی: عبارت از اکتشاف، تمهیز، استفراغ، کانه‌آرایی و فرآوری است .

ث - صنایع معدنی: صنایعی که بخشی از ماده اولیه آنها را مواد معدنی تشکیل می‌دهد .

ج - کانه (کانسنگ): مواد معدنی یا کانه‌های موجود در کانسار که دارای ارزش اقتصادی است .

چ - ذفیره معدنی (کانسار): منبع معدنی که بهره‌برداری از آن سودآور و مقرون به‌صرفه است .

خ - ذفیره-میزان وزنی یا میمی کانه (کانسنگ) موجود در ذفیره معدنی (کانسار) است .

خ - اکتشاف: مجموعه عملیات و تمسرس ارادی که به منظور یافتن (کانسار) انبام می‌گیرد و شامل عملیاتی از جمله موارد زیر است :

۱- نمونه‌برداری و انبام آزمایش‌های کمّی و کیفی

۲- بررسیهای زمین‌شناسی، سنجش از راه دور، ژئوشیمیایی، ژئوفیزیکی و امثال آن

۳- مفاری روباز و زیرزمینی

۴- مفر کمانه و چاه‌پیمایی

۵- تعیین شکل، کیفیت و کمیت ذفیره معدنی و تعیین نقشه‌های مربوط

د - استفراغ: مجموعه عملیاتی است که به منظور جدا کردن کانه (کانسنگ) از ذفیره معدنی (کانسار) و انتقال آن به محل انباشت مواد انبام می‌گیرد .

ذ - محل انباشت مواد: محلی خارج از کارگاههای استفراغ؛ تونل و چاه که مواد استفراغ شده در آنجا انباشته می‌شود .

ر - کانه‌آرایی: کلیه عملیات فیزیکی، شیمیایی و یا فیزیکی - شیمیایی که به‌منظور جدا کردن قسمتی از مواد باطله از کانه (کانسنگ) و یا تفکیک کانه‌ها (کانسنگها) از یکدیگر انبام می‌گیرد .

ز - فرآوری: عملیاتی که بر روی مواد فام معدنی یا مواد کانه‌آرایی شده، انبام و موجب تولید مواد اولیه صنعتی می‌شود .

ژ - مواد باطله: موادی که در نتیجه استفراغ یا کانه‌آرایی از کانه (کانسنگ) جدا می‌شود .

س - خاک صنعتی: فاکتی که به دلیل فواص فیزیکی و یا شیمیایی ویژه مصارف صنعتی مختلف دارد .

ش - سنگ تزئینی: سنگهای متبلور و غیرمتبلور (سوبی آذرین و دگرگونی از قبیل مرمر، شبه‌مرمر (مرمریت)، تراورتن، کرانیت و امثال آنها که ماوی کانه

(کانسنگ) قابلتفکیک در شرایط کنونی نیست و عمل‌آوری آنها نظیر برش و صیقل، رایج و مقرون به‌صرفه است .

ص - سنگ‌لاشه سافتمانی: سنگهای مختلف موجود در طبیعت که در شرایط کنونی ماوی کانه (کانسنگ) قابل تفکیک نبوده و عمل‌آوری آن رایج و معمول

و یا مقرون به‌صرفه نباشد و بنا به تشفیص وزارت صنعت، معدن و تجارت، سنگ تزئینی نیست و در پی ی دیوار چینی سافتمانها، راهسازی و دیواره‌سازی و

نظایر آن به‌کار می‌رود.

ض - پروانه اکتشاف: مجوزی است که برای انبام عملیات اکتشاف مواد معدنی در محدوده مشخص از طرف وزارت صنعت، معدن و تجارت صادر می‌شود .

ب - گواهی کشف: تأییدیه‌ای که توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت، پس از اتمام عملیات اکتشافی و کشف ذفیره به نام دارنده پروانه اکتشاف صادر

می‌شود.

ب - کاشف : به شفصی اطلاق می‌شود که گواهی کشف به نام وی صادر شده است .

ج - بهره‌برداری: مجموعه عملیاتی که به منظور استفراغ و کانه‌آرایی و به‌دست آوردن مواد معدنی قابل فروش انبام می‌گیرد .

خ - پروانه بهره‌برداری: مجوزی که توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت برای بهره‌برداری از معادن در محدوده‌ای مشخص صادر می‌گردد .

ف - بهره‌بردار: شفص مفیقی یا مقوقی که دارای پروانه بهره‌برداری از وزارت صنعت، معدن و تجارت است .

ق - اجازه برداشت: مجوزی که از طرف وزارت صنعت، معدن و تجارت برای تأمین مصالح سافتمانی مورد نیاز طرمهای عمرانی و برداشت واریزه‌ها، ذفایر

محدود کشف شده و برداشت مجزی از یک ذفیره معدنی و نیز عملیات آزمایشگاهی صادر می‌شود .

ک - معادن بلامعارض: معادنی که فاقد بهره‌بردار است یا واگذاری آن از نظر این قانون منعی ندارد .

ک - مقوق دولتی: به سهم دولت که ناشی از استفراغ، بهره‌برداری و برداشت هر وامد یا ماده یا مواد معدنی است اطلاق می‌شود .

ماده ۲- ماده (۲) قانون به شرع زیر اصلاح می‌گردد :

ماده ۲- در راستای اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۱۴۴) قانون اساسی و نیز اصل چهل و پنجم (۱۴۵) قانون اساسی، مسؤلیت اعمال ماکمیت دولت بر معادن کشور و مفض ذفایر معدنی و نیز صدور اجازه انجام فعالیت‌های معدنی مقرر در این قانون و نظارت بر امور مزبور و فراهم آوردن مویبات توسعه فعالیت‌های معدنی، دستیابی به ارزش افزوده مواد خام معدنی، توسعه صادرات مواد معدنی با ارزش افزوده، ایجاد اشتغال در این بخش و نیز افزایش سهم بخش معدن در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور به عهده وزارت صنعت، معدن و تجارت است. اعمال ماکمیت مذکور در این ماده مانع اعمال مالکیت اشخاص مفیقی و مقوقی در محموده قوانین و مقررات نیست .

ماده ۳- ماده (۳) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۳- مواد معدنی به‌شرح زیر طبقه‌بندی می‌شوند:

الف) مواد معدنی طبقه یک عبارتند از:

سنگ آهک، سنگ گچ، شن و ماسه، فاک (س، صدف دریایی، پوکه معدنی، نمک‌آبی و سنگی، مارن، سنگ لاشه سافتمانی و نظایر آنها

ب) مواد معدنی طبقه دوم عبارتند از:

۱- مواد معدنی آهن، طلا، کرم، قلع، میوه، سرب، روی، مس، تیتانیم، آنتیموان، مولیبدن، کبالت، تنگستن، کادمیوم و سایر فلزات

۲- نیتراهای، فسفات‌ها، بورات‌ها، نمک‌های قلیایی، سولفات‌ها، کربنات‌ها، کلروریت‌ها به‌استثناء مواد یاد شده در طبقه یک و نظایر آنها

۳- میکا، گرافیت، تالک، کائولن، نسوزها، فلدسپات، سنگ و ماسه سیلیسی، پرلیت، دیاتومیت، ژئولیت، بوکسیت، فاک سرخ، فاک زرد، فاک‌های صنعتی و

نظایر آنها

۴- سنگ‌ها و کانیهای قیمتی و نیمه‌قیمتی مانند الماس، زمرد، یاقوت، یشم، فیروزه، انواع عقیق و امثال آنها .

۵- انواع سنگ‌های تزئینی و نما

۶- انواع زغال‌سنگ‌ها و شیل‌ها، قیر طبیعی و سنگ آسفالت طبیعی

۷- مواد معدنی قابل استعمال از آنها و نیز گازهای معدنی به‌استثناء گازهای هیدروکربوری

۸- مواد معدنی مومود در فلات قاره

پ - مواد معدنی طبقه سه عبارتند از:

کلیه هیدروکربورها، به‌استثناء زغال سنگ مانند: نفت خام، گاز طبیعی، پلمه سنگ‌های نفتی، ماسه‌های آغشته به نفت و امثال آنها

ت - مواد معدنی طبقه چهار عبارتند از:

کلیه مواد پرتوزا عم از اولیه و ثانویه

تبصره ۱- طبقه آن دسته از مواد معدنی که در این ماده مشخص نشده یا مورد تردید باشد و نیز طبقه موادی شامل چند ماده از یک طبقه و موادی از طبقه دیگر، بر ماسب نوع، اهمیت و ارزش این مواد به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت و تصویب شورای عالی معادن تعیین می‌شود .

تبصره ۲- آیین‌نامه ایرانی درموارد اطلاعات مواد طبقه یک تا سه با مواد طبقه چهار، نمونه بهره‌برداری و ادامه فعالیت، به پیشنهاد مشترک وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان انرژی اتمی ایران ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد .

ماده ۴- ماده (۴) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۴- سیاستگذاری اجرائی و هماهنگی در مورد طبقات مواد معدنی با رعایت قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و

فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۱۴۴) قانون اساسی و در چهارچوب این قانون به جز موارد مربوط به

وزارتخانه‌های نفت و نیرو و سازمان انرژی اتمی ایران در میطه وظایف وزارت صنعت، معدن و تجارت است .

ماده ۵- ماده (۵) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۵- اکتشاف ذفایر معدنی توسط اشخاص مفیقی و مقوقی مجاز انجام می‌شود. وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است بستر لازم را برای اکتشاف ذفایر معدنی در سراسر کشور برای اشخاص مفیقی و مقوقی فراهم کند .

تبصره ۱- دولت مکلف است در لایمه بودجه سالانه، نسبت به تأمین اعتبار لازم جهت ایجاد بستر مناسب برای اکتشاف ذفایر معدنی در سراسر کشور اقدام نماید.

تبصره ۲- وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌تواند از طریق سازمان‌های توسعه‌ای با رعایت قوانین و مقررات مربوط، در صورت عدم وجود متقاضی از بخش غیر دولتی، نسبت به اکتشاف و شناسایی ذفایر معدنی در مناطق کمتر توسعه یافته اقدام نماید .

تبصره ۳- کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و ارگان‌های مرتبط مانند وزارت نفت موظفند به‌منظور جمع‌بندی و هم‌افزایی نتایج فعالیت‌های تولید اطلاعات پایه

زمین‌شناسی و اکتشافی برای بهره‌برداری کاربران اطلاعات خود را به طور مستمر در اختیار وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار دهند .

ماده ۶ - سه تبصره به شرح ذیل به عنوان تبصره‌های (۲)، (۳) و (۴) به ماده (۶) قانون به شرح زیر الماق می‌گردد و تبصره ذیل آن به تبصره (۱) تغییر

می‌یابد.

تبصره ۲- متقاضیان پروانه اکتشاف موظفند در زمان تعیین و تمویل ممدوده بلامعارض، مبلغی را بر اساس تصرفه‌ای که سالانه از طرف وزارت صنعت، معدن و تجارت پیشنهاد می‌شود و در شورای عالی معادن به تصویب می‌رسد پرداخت نمایند .

تبصره ۳- دارندگان پروانه اکتشاف به استثناء، مالک یا مالکان ششمی در ملک خود یا موقوفات موظفند از زمان صدور پروانه اکتشاف، سالانه به ازاء هر کیلومتر مربع از ممدوده اکتشافی، مبلغی را به دولت پرداخت نمایند. میزان این مبلغ هر سال به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت و تصویب شورای عالی معادن تعیین می‌شود.

تبصره ۴- درآمدهای ناشی از اجرای تبصره‌های (۲) و (۳) این ماده به مساب فرانهداری کل واریز و معادل آن در بودجه سالانه وزارت صنعت، معدن و تجارت برای توسعه معادن با اولویت اکتشاف منظور می‌گردد .

ماده ۷- ماده (۷) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۷- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است پس از رسیدگی به گزارش عملیات اکتشاف که توسط اشخاص معینی و مقوق ذیصلاح گواهی شده است و تأیید آن نسبت به صدور گواهی کشف به نام دارنده پروانه اکتشاف اقدام می‌نماید .

در گواهی کشف باید نوع یا انواع ماده معدنی کشف شده، کمیت و کیفیت آن، مدود و مسامت زمین مورد اکتشاف و هزینه عملیات اکتشافی ذکر شود. گواهی کشف با تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت ظرف یک سال از تاریخ صدور قابل انتقال به اشخاص ثالث است .

تبصره - در صورت عدم دستیابی به کانه (کانستگ) پس از انجام عملیات اکتشافی مقی برای دارنده پروانه اکتشاف ایجاد نمی‌شود .

ماده ۸- ماده (۹) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۹- بهره‌برداری از ذخایر معدنی، به مز موارد مربوط به وزارتخانه‌های نفت و نیرو و سازمان انرژی اتمی ایران مستلزم افذ پروانه بهره‌برداری از وزارت صنعت، معدن و تجارت است. پروانه بهره‌برداری سندی رسمی، لازم‌الاجراء، قابل معامله، تمدید و توثیق است که متضمن مق انتفاع دارنده پروانه از ذخیره معدنی مندرج در پروانه و نیز دربردارنده تعهدات وی در اجرای مفاد آن می‌باشد. مدت هر دوره بهره‌برداری حداکثر تا بیست و پنج سال است .

تبصره ۱- مؤسسات مالی نظیر بانکها مکلفند معادن دارای پروانه بهره‌برداری را به‌عنوان وثیقه و تضمین اعطاء و بازپرداخت تسهیلات مالی بپذیرند .

تبصره ۲- بهره‌برداران از ذخایر معدنی طبقه دو به استثناء، بهره‌برداران کاشف و یا دارندگان گواهی کشف مکلفند حداکثر نیم درصد (۵/۰٪) از محصول استخراج شده در سر معدن یا بهای آن را به نرخ روز به اختیار کاشف از تاریخ شروع به استخراج حداکثر به میزان ذخیره مندرج در گواهی کشف تا حداکثر بیست و پنج سال به‌عنوان مق اکتشاف به وی بپردازند .

تبصره ۳- شرایط و چگونگی صدور پروانه بهره‌برداری و مدت اعتبار هر دوره بهره‌برداری و نیز ضوابط تعیین درصد مذکور در تبصره (۲) در آیین‌نامه اجرائی این قانون تعیین می‌شود .

ماده ۹- ماده (۱۰) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۱۰- بهره‌برداران از ذخایر معدنی بلامعارض به‌استثناء، کاشفان فقط در مهلت مقرر در ماده (۷) از طریق مزایده‌ای که شرایط آن به‌ترتیبی که در آیین‌نامه اجرائی این قانون مفاهد آمد، از بین اشخاص معینی و مقوق که به موجب قوانین کشور مجاز به فعالیت اقتصادی در ایران می‌باشند، انتخاب می‌گردند .

تبصره ۱- تولیدکنندگان مواد معدنی فرآوری شده، وامدهای صنعتی مصرف‌کننده مواد معدنی، متمصصان معینی و مقوق دارنده پروانه اشتغال فعالیت‌های معدنی، کاشفان معدن مربوط که در مهلت مقرر در ماده (۷) موفق به تسلیم درفواست افذ پروانه بهره‌بردارینشده‌اند و شرکتهای تصاونی معدنی متشکل از کارکنان معادن در صورتی‌که دارای صلاحیت فنی و مالی باشند به ترتیب، مطابق آیین‌نامه اجرائی این قانون در زمان واگذاری، در شرایط مساوی در اولویت می‌باشند .

تبصره ۲- وزارت صنعت، معدن و تجارت پس از اجرای این ماده و تشریفات قانونی، در صورت نبود متقاضی، با تصویب شورای عالی معادن رأساً در مورد بهره‌برداری از ذخایر معدنی بلامعارض اقدام می‌نماید .

ماده ۱۰- ماده (۱۲) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۱۲- شورای عالی معادن برای ایجاد ومدت رویه و هماهنگی در انجام تکالیف و امتیارات تعیین شده در این قانون و مفذ مقوق دولت و دارندگان پروانه فعالیت‌های معدنی و همچنین ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری در این بخش با ترکیب زیر تشکیل می‌شود :

- ۱- وزیر صنعت، معدن و تجارت (رئیس)
- ۲- یک نفر از قضات عالی‌رتبه به انتخاب رئیس قوه قضائیه
- ۳- رئیس سازمان حفاظت محیط زیست
- ۴- معاون امور معدنی وزیر صنعت، معدن و تجارت (دبیر)
- ۵- رئیس سازمان جنگله، منابع طبیعی و آبفیداری کشور
- ۶- یک نفر مقوقدان آشنا به قوانین مؤره صنعت و معدن با معرفی وزیر صنعت، معدن و تجارت
- ۷- رئیس سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور

۸- یک نفر از مدیران معدنی ستاد وزارت صنعت، معدن و تجارت با معرفی وزیر

۹- یک نفر از متخصصین صامب‌نظر در امور معدنی به انتصاب شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی معدن کشور

۱۰- یک نفر از بهره‌برداران با تجربه و متخصص در امور معدنی به انتصاب فانه معدن

۱۱- یک نفر از بهره‌برداران باتجربه و متخصص در امور معدنی به انتصاب اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران

تبصره- شورای عالی معادن می‌تواند اشخاص معینی با حقوقی را به‌عنوان مطلع، کنش‌نفع یا کارشناس بدون حق رأی برای مضمون در جلسه دعوت نماید .

تبصره-۲- اعضاء انتصابی شورای عالی معادن برای مدت چهار سال تعیین می‌شوند و انتصاب مجدد آنان بلامانع است .

تبصره-۳- وظایف و اختیارات شورای عالی معادن به شرح ذیل است :

الف - اتخاذ تصمیم درموارد اختلاف دارندگان پروانه فعالیت معدنی درصورت توافق طرفین مبنی بر مکم به داوری از سوی شورای عالی معادن

ب - تشخیص و اصلاح و تفسیر کمیت و کیفیت ذخیره معدنی و کاهش یا افزایش محدوده‌های اکتشافی و معدنی به تناسب میزان ذخیره و استفراف

پ - تشخیص موارد فراف از اختیار دارندگان مجوز عملیات معدنی

ت - تأثیر مناسبه حقوق دولتی استفراف واقعی کمتر از میزان مندرج در پروانه بهره‌بردار

ث - سایر موارد مندرج در این قانون

تبصره-۴- تصمیمات شورای عالی معادن با مداخل چهار رأی، قطعی و لازم‌الاجراء است. ولی این امر مانع اعتراض در دیوان عدالت اداری نیست .

تبصره-۵ - دبیرفانه شورای عالی معادن در محل وزارت صنعت، معدن و تجارت تشکیل می‌شود .

تبصره-۶ - یک نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به پیشنهاد کمیسیون صنایع و معادن و انتصاب مجلس شورای اسلامی، به عنوان ناظر در جلسات

شورای عالی معادن شرکت فواید نمود .

تبصره-۷- مصوبات شورای عالی معادن پس از تأیید وزیر صنعت، معدن و تجارت قابل اجراء است .

ماده-۱۱- ماده (۱۳) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد :

ماده-۱۳- وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌تواند با تشخیص خود براساس تعاریف این قانون اجازه برداشت معدود صادر کند .

ماده-۱۲- ماده (۱۴) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد :

ماده-۱۴- دارندة پروانه بهره‌بردار باید درصدی از بهای ماده معدنی موضوع پروانه را به نرخ روز در سر معدن به صورت استفراف شده یا کانه‌آرایی‌شده یا

فرآوری شده در چهارموب بودجه مصوب به تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت به عنوان حقوق دولتی به وزارت صنعت، معدن و تجارت پرداخت

نماید. ضوابط تعیین زمان و میزان درصدیادشده با توجه به عوامل مؤثری همچون محل و موقعیت معدن، شرایط و موقعیت منطقه، میزان و نوع

کانه‌آرایی، وضعیت ذخیره معدنی، روش استفراف، تعهدات و سود ترمیمی بهره‌بردار در آیین‌نامه ایرانی این قانون مشخص می‌شود. درآمدهای حاصل از

اجرای این ماده به مساب فرانهداری کل کشور منظور می‌گردد .

تبصره-۱- میناء قیمت پایه ماده معدنی به منظور تعیین حقوق دولتی در ماده معدنیکه از طریق مزایده موضوع ماده (۱۰) این قانون واگذار می‌شود، در

آیین‌نامه ایرانی تعیین می‌شود.

تبصره-۲- درصد یادشده برای میزان ماده معدنی کانه‌آرایی شده یا فرآوری شده فقط برای دارندگان پروانه بهره‌بردار معادن که اقدام به عملیات کانه‌آرایی

یا فرآوری ماده معدنی می‌نمایند، تعیین می‌شود. در غیر این صورت بهای ماده معدنی مستقرمه در سر معدن برای تعیین درصد مذکور ملاک است .

تبصره-۳- حقوق دولتی برای دارندگان اجازه برداشت، میانگین حقوق دولتی معادن مجاور محل برداشت است . بررسیهای آزمایشگاهی و کاربردی تا میزان

یک تن از پرداخت حقوق یاد شده معاف است .

تبصره-۴- دولت مکلف است درآمد حاصل از اجرای این ماده را همه ساله در بودجه سالانه منظور نماید تا مداخل شصت و پنج درصد (۶۵٪) آن در چهارموب

قوانین و مقررات مالی کشور و در راستای اجرای بهینه تکالیف و مأموریت‌های توسعه بخش معدن و صنایع معدنی کشور توسط وزارت صنعت، معدن و

تجارت هزینه گردد.

تبصره-۵ - بهره‌برداران معادنی که درجهت بهره‌برداري بهینه و صیانت از ذخایر معدنی، ارتقاء بهره‌وری و تحقیق و توسعه و اکتشاف و مفظ محیط زیست در

معدن مربوطه اقدام نمایند، با تأیید شورای عالی معادن از پرداخت مداخل تا بیست درصد (۲۰٪) حقوق دولتی معاف می‌باشند .

تبصره-۶ - دولت مکلف است پانزده درصد (۱۵٪) از حقوق دولتی وصولی را به اعتبارات همان استان اضافه نماید. به طوری که تمام اعتبار یاد شده جهت

ایجاد زیرساخت و رفاه و توسعه شهرستان با اولویت بخشی که معدن در آن واقع شده، اختصاص یابد .

تبصره-۷- میزان استفراف مندرج در پروانه بنا به درخواست بهره‌بردار و تأیید وزارتصنعت، معدن و تجارت قابل افزایش یا کاهش است. حقوق دولتی

براساس آخرین اصلاحات به میزان مندرج در پروانه اغذ می‌گردد و در مواردی که عدم استفراف به میزان مندرج در پروانه بهره‌بردار، فراف از ید و اراده

بهره‌بردار باشد، با تأیید شورای عالی معادن می‌تواند برابر میزان استفراف واقعی مناسبه گردد .

ماده-۱۳- سه تبصره به شرح ذیل به ماده (۱۹) قانون الماق می‌گردد :

تبصره- اینگونه اقدامات از مصادیق جرم مشهود است و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است وظایف قانونی خود را در این موارد انجام دهد.

تبصره- هرگونه تصرف اشخاص محقیقی یا مقوقی در محدوده دارای مجوز عملیات معدنی بدون داشتن مکم از مراجع قضائی، تصرف عدوانی محسوب می‌شود. در این موارد نیروی انتظامی موظف است مسبب درفواست دارندگان مجوز یا وزارت صنعت، معدن و تجارت، بلافاصله نسبت به رفع تصرف و مزاممت اقدام و متهم یا متهمان را به مراجع قضائی معرفی نماید.

تبصره- مزاممت اشخاص محقیقی یا مقوقی به نمری که مانع عملیات معدنی شود، جرم تلقی و مجرم ضمن بران فسارت، به مپس از یک تا شش ماه و یا پرداخت جریمه نقدی معادل دو برابر فسارت وارده محکوم می‌شود.
ماده-۱۴- ماده(۲۰) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده-۲۰- وزارت صنعت، معدن و تجارت به دارندگان مجوزهای اکتشاف و بهره‌برداری و اجازه برداشت که به تعهدات خود عمل ننمایند یا تعصین مهلتی مناسب افطار می‌کند تا تعهد خود را ایفاء نمایند. در صورتی که اشخاص مزبور در انقضاء مهلت مقرر اقدامی ننمایند یا اقدام انجام شده کافی نباشد، با تأیید شورای عالی معادن ملزم به پرداخت فسارت ناشی از عدم انجام تعهدات مربوط می‌شوند و یا در نهایت برای ادامه عملیات مربوط فاقد صلاحیت شناخته می‌شوند. انجام این عمل در اعتبار پروانه بهره‌برداری و یا مقوق اشخاص ثالث تأثیری ندارد.

تبصره- مواردی که فارغ از ید و اراده دارندگان مجوز باشد، از مکم این ماده مستثنی است.

تبصره- موارد مشمول فسارت و فاقد صلاحیت و فارغ از ید و اراده محکشف و بهره‌بردار در آئین‌نامه اجرائی این قانون تعصین می‌شود.

ماده-۱۵- ماده (۲۳) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده-۲۳- هرگونه اقدام و صدور مجوز به منظور اجرای طرحهای عمرانی در داخل و مریم ممدوده‌های دارای پروانه و مجوز فعالیت‌های معدنی، توسط دستگاههای اجرائی اعم از وزارتخانه‌ها، شرکتها و سازمانهای دولتی و مؤسسات عمومی و نهادهای انقلابی و وامدهای تابعه آنها، موکول به کسب مجوز از وزارت صنعت، معدن و تجارت است.

تبصره - در مواردی که مقوق دارندگان پروانه و مجوز فعالیت‌های معدنی به دلیل ضرورت اجرای طرحهای عمرانی دولت تعصیب شود، دستگاههای اجرائی ذی‌ربط موظفند قبل از اجرای مراحل طرح مصوب، برابر نظر کارشناس رسمی دادگستری یا کارشناس نظام مهندسی معدن نسبت به پرداخت فسارتهای وارده به سرمایه‌گذاری انجام شده به قیمت روز اقدام کنند و در صورت امتناع از دریافت آن، در صندوق سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تودیع نمایند.

ماده-۱۶- ماده (۲۴) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده-۲۴- جهت تسریع در امر اکتشاف و بهره‌برداری از معادن، دستگاههای اجرائی و متولیان قانونی مربوط مکلفند مذاکتر طرف دو ماه نسبت به استعلام وزارت صنعت، معدن و تجارت جهت صدور پروانه اکتشاف در موارد ذیل اعلام نظر نمایند:

الف - مریم قانونی راهها و راه‌آهن

ب - داخل شهرها و مریم قانونی آنها

پ - مریم قانونی سدھا و شبکه‌های توزیع آب و موضعه‌های سدھا و قنوات

ت - داخل ینگلھا و مراتع

ث - مریم اماکن مقدسه و ابنیه تاریخی

ج - مریم یادگانھا و ممل استقرار نیروهای مسلح

چ - مناطق با عنوان پارک ملی، آکار طبیعی ملی، پناهگاه میات و مش و حفاظت شده

ح - موزه‌های دارای مواد پرتوزا بیش از مد میاز

استعلام از دستگاههای اجرائی ذی‌ربط، توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت و فقط یک‌بار برای صدور پروانه اکتشاف انجام می‌گیرد. پروانه اکتشاف توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت مذاکتر سه ماه پس از استعلام صادر می‌شود. اعلام نظر باید برای کل ممدوده مورد تقاضا صورت گیرد و عدم اعلام نظر در مهلت مقرر به منزله موافقت دستگاههای محکروم تلقی می‌شود.

تبصره- دستگاههای اجرائی مربوط مکلفند ظرف سه ماه پس از ابلاغ این قانون، نسبت به اعلام وضعیت مریم‌های قانونی خود به وزارت صنعت، معدن و تجارت اقدام نمایند.

تبصره- سازمان انرژی اتمی ایران مکلف است ظرف سه ماه پس از ابلاغ این قانون موزه‌های اکتشافی دارای مواد پرتوزا بیش از مد میاز را به وزارت صنعت، معدن و تجارت اعلام نماید. همچنین سازمان انرژی اتمی ایران ابتداء هر سال ممدوده‌های جدید را اعلام می‌کند و وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با رعایت مفاد این ماده در مناطق اعلام شده از سازمان انرژی اتمی ایران استعلام نماید.

تبصره-۳- وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط زیست مکلفند در مورد معادن متروکه و مسبوق به سابقه واقع در مناطق موضوع بند (ج) این ماده بررسی و تصمیم‌گیری نمایند و در صورت عدم توافق چنانچه با در نظر گرفتن نوع ماده معدنی و میزان ذخیره از نظر مصالح ملی، بهره‌برداری از

این معادن به مصلحت باشد، وزارت صنعت، معدن و تجارت با تصویب هیأت وزیران نسبت به امیاء و راهاندازی آنها اقدام کند .
تیمبره ۴- وزارت صنعت، معدن و تجارت وظیفه مدیریتی یکپارچه، هماهنگی و اداره امور افذ، تکمیل و صدور مجوز را بر عهده دارد و از طریق ایجاد پنجره
وآمد با مشارکت سایر دستگاههای مرتبط به گونه‌ای اقدام می‌نماید که ضمن رعایت اصل همزمانی‌سایف استعلامات، سقف زمانی مورد نظر برای صدور
مجوز از زمان پیش بینی شده در قانونتتماوز نماید. در ایجاد فرآیند پنجره وآمد، دستگاههای فرعی، مکلفند نسبت به ارائه خدمات از طریق استقرار نماینده
تام الافتیاء در محل پنجره‌های وآمد و یا در فضای مجازی اقدام و همکاری لازم را به عمل آورند .

ماده ۱۷- ماده (۲۵) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۲۵- چنانچه ممدوده عملیات معدنی در منابع ملی و طبیعی واقع شده باشد، مطابق تبصره «۴» ماده (۳) قانون مفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و
مراکز مصوب سال ۱۳۴۶ و اصلاحات بعدی آن اقدام و به‌بای بهره مالکانه و مق‌الارض مندرج در تبصره یاد شده، به‌منظور جبران فسارت ناشی از اکتشاف
یا بهره‌برداری مواد معدنی، هزینه‌های ناشی از اکتشاف یا بهره‌برداری مواد معدنی به مافذ پانزده درصد (۱۵٪) درآمد دولت ناشی از اکتشافموضوع تبصره
«۳» ماده (۶) این قانون و همینین دوازده درصد (۱۲٪) از کل مقوق دولتی موضوع ماده (۱۴) این قانون و تبصره‌های ذیل آن که توسط وزارت صنعت،
معدن و تجارت وصول می‌گردد و به مساب فرانهداری کل کشور که از طریق وزارت مهاد کشاورزی تعیین می‌شود واریز می‌گردد تا برمسب مورد و در طی
عملیات معدنی نسبت به امیاء و بازسازی محل عملیات معدنی اقدام گردد .

ماده ۱۸- ماده (۲۶) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۲۶- ممدوده‌های مربوط به اکتشاف، استخراج و انباشت و بهره‌برداری مواد معدنی و دفع مواد باطله واقع در منابع ملی بنا به تقاضای وزارت صنعت،
معدن و تجارت توسط سازمان جنگلها، مراتع و آیفیزداری کشور ثبت می‌گردد. مسامت این ممدوده‌ها که در مجوز صادر شده قید می‌شود به عرصه
عملیاتی معدن مربوط است و تا پایان عمر معدن به صورت اموال عمومی در افتیاء وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار دارد. هرگونه عملیات فارغ از
موارد مندرج در مجوزهایی که صادر می‌شود به منزله تصرف در اموال عمومی محسوب می‌گردد .

ماده ۱۹- ماده (۳۰) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۳۰- مطالبات وزارت صنعت، معدن و تجارت از اشخاص، اعم از مقیقی یا مقوقی ایرانی یا فاربی پس از قطعی شدن به‌ترتیب مندرج در تبصره (۴) ماده
ماده (۶) و ماده (۱۴) و تبصره‌های آن و مواد (۲۰) و (۲۵) این قانون در مکم مطالبات مستند به اسناد لازم‌الامراء است و براساس ماده (۱۴۸) قانون
مسابیات عمومی کشور مصوب سال ۱۳۶۶ طبق مقررات امرائی مالیاتهای مستقیم قابل وصول می‌باشد. نموه امیرای این ماده در آئین‌نامه امرائی
مشخص می‌شود.

ماده ۲۰- یک تبصره به ماده (۳۱) قانون به شرح زیر الماق می‌گردد:

تبصره - دولت مکلف است به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت همه ساله مذاکتر پنج درصد (۵٪) از کل مقوق دولتی دریافتی موضوع ماده (۱۴) این
قانون و تبصره‌های ذیل آن را جهت ممایت از فعالیتهای صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیتهای معدنی در افتیاء صندوق مذکور قرار دهد .
ماده ۲۱- ماده (۳۲) قانون مذف می‌شود .

ماده ۲۲- ماده (۳۳) قانون به‌شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۳۳- کلیه کارکنان وزارت صنعت، معدن و تجارت و شرکتها و سازمانهای تابعه آن در زمان اشتغال و تا یک سال بعد از قطع اشتغال، نمی‌توانند
به‌طور مستقیم یا غیرمستقیمدر معاملات و امتیازات موضوع این قانون ذی سهم یا ذی‌نفع باشند . درصورت تلفف به انفصال دائم از خدمات دولتی و
ممرومیت از پنج تا ده سال از هرگونه عقد قرارداد معدنی و افذ هرگونه مجوز عملیات معدنی، ممکوم می‌گردند .

ماده ۲۳- ماده (۳۴) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۳۴- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است در معادن موضوع این قانون برای جلوگیری از تقریب و تضییع ذخایر معدنی و امیرای تصهدات
اکتشاف‌کنندگان و بهره‌برداران و رعایت اصول ایمنی و مفاظتی کارکنان معادن طبق آئین‌نامه امرائی این قانون نظارت و بازرسی نماید .
تبصره - وزارت صنعت، معدن و تجارت مجاز است جهت انیام امور کارشناسی، نظارت و بازرسی از اعضاء سازمان نظام مهندسی معدن بهره گیرد و بعضی
از افتیاءات غیرمآکمیتی فود در این زمینه را به سازمان مذکور تفویض نماید .

ماده ۲۴- ماده (۳۵) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۳۵- آئین‌نامه‌های امرائی این قانون از جمله مواد (۵)، (۶)، (۷)، (۸)، (۹)، (۱۰)، (۱۳)، (۱۴)، (۲۰)، (۳۰) و (۳۴) توسط وزارت صنعت، معدن و
تجارت و با همکاری سایر دستگاههای امرائی ذی‌ربط طرف سه ماه تهیه و به‌تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد .

ماده ۲۵- ماده (۳۶) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۳۶- از تاریخ تصویب این قانون، قوانین معدن مصوب ۱۳۱۷، ۱۳۳۶، اصلاح ماده (۱۶) (مصوب ۱۳۴۴ و ۱۳۶۲، اصلاح قانون معادن مصوب ۱۳۶۴/۴
و ماده (۹) قانون رفع برخی از موانع تولید و سرمایه‌گذاری صنعتی مصوب ۱۳۸۶/۷/۷ نسخه می‌گردد. قانون فوق مشتمل بر بیست و پنج ماده درمجلسه
علنی روز یکشنبه مورف بیست و دوم آبان ماه یکهزار و سیصد و نود مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۹۰/۹/۲ به تأیید شورای نگهبان رسید.